

5. Особливості становлення та розвитку правоохоронних органів на території України: історичний аспект. № 4, лютий 2015. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/4594/>.

6. Мего-Інфо. Юридичний портал № 1. Основні етапи становлення і розвитку громадського контролю за діяльністю міліції. URL: <http://mego.info/матеріал/13-основні-етапи-становлення-і-розвитку-громадського-контролю-за-діяльністю-міліції?page=1>.

УДК 343(043.2)

Дьякова Ю.В., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Літвінова І.Ф., к.ю.н., доцент

ПИТАННЯ ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕСАНКЦІОНОВАНЕ ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Нам пощастило народитися в країні, де свобода слова не лише формально, а й в дійсності гарантується та захищається Конституцією. Так, ст. 34 Конституції України проголошує, що кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя [1].

Наше життя повністю змінилося 24 лютого 2022 року після початку повномасштабного військового вторгнення російської федерації на територію України. В той самий день Указом Президента України №64/2022 було введено воєнний стан в Україні, що в свою чергу передбачає також тимчасове обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, в тому числі і прав, передбачених ст. 34 Конституції України.

В перші дні повномасштабного вторгнення відбувся величезний потік інформації. В соціальних мережах люди свідомо і несвідомо поширювали колосальну кількість публікацій з інформацією та фото- відео зйомкою подій, які стосувалися місць прильотів, розташування критично важливих об'єктів інфраструктури, переміщення наших військових та техніки тощо.

Відверто кажучи, ми дуже зашкодили собі такою поведінкою, адже вся інформація контролювалася та використовувалася ворогом. Внаслідок чого відбулося чимало несвідомих корегувань вогню нашими ж громадянами.

Для розуміння того, поширення якої інформації може зашкодити нашим військовим, необхідно ознайомитися з Наказом головнокомандувача ЗСУ «Про організацію взаємодії між ЗСУ, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану» від 3 березня 2022 року № 73.

Цим наказом визначено такий перелік інформації: найменування військових частин (підрозділів) та інших військових об'єктів в районах виконання бойових (спеціальних) завдань, географічні координати місць їх розташування; чисельність особового складу військових частин (підрозділів); кількість озброєння та бойової техніки, матеріально-технічних засобів, їх стан та місця зберігання; описи, зображення та умовні позначки, які ідентифікують або можуть ідентифікувати об'єкти; інформація щодо операцій (бойових дій), які проводяться або плануються; інформація щодо системи охорони та оборони військових об'єктів та засобів захисту особового складу, озброєння та військової техніки, які використовуються (крім тих, які видимі або очевидно виражені); інформація про проведення унікальних операцій із зазначенням прийомів та способів, що використовувались та деяка інша інформація [2, с. 114].

Звичайно, після звернень органів влади, військових, ЗМІ такий потік несанкціонованої інформації припинився, однак залишилися особи, які спеціально здійснюють навмисне та незаконне розповсюдження інформації про направлення, переміщення міжнародної військової допомоги в Україну, рух або розташування ЗСУ та інших військових формувань [3, с. 69], або ж несвідомо її поширюють. Постає питання щодо регулювання даної ситуації та притягнення до відповідальності винних осіб.

У зв'язку із цим, на розгляд Верховній Раді України було подано законопроект «Про внесення змін до статті 114-2 Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за несанкціоноване розповсюдження інформації про засоби протидії збройній агресії Російської Федерації».

Так, формами кримінальних правопорушень, передбачених ст. 114-2 КК України є:

1) поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, у тому числі про їх переміщення територією України (ч. 1) [4].

2) поширення інформації про переміщення, рух або розташування Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України

військових формувань, за можливості їх ідентифікації на місцевості (ч. 2) [4].

Варто зазначити, що поширення інформації – її розголос, опублікування, розміщення в ЗМІ чи соціальній мережі, передача хоча б одній іншій особі – усно, через месенджер, по телефону тощо; дії, відмінні від створення, збирання, одержання, зберігання, використання [5].

Важливо звертати увагу на те, що відповідальність відповідно до ст. 114-2 КК України настає лише за несанкціоноване поширення інформації. Тобто за поширення інформації, яка не була опублікована у доступних джерелах Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством оборони України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України чи Службою безпеки України або в офіційних джерелах країн-партнерів вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Тож, наприклад, репост допису з інформацією від зазначених вище суб'єктів не містить в собі складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 114-2 КК України, а от за поширення інформації, яка стала відомою з інших джерел (наприклад поширення фото нашої бойової техніки, позицій, об'єктів критичної інфраструктури) настане відповідальність від 3 до 5 років позбавлення волі відповідно до ч. 1 ст. 114-2 КК України, та від 5 до 8 років позбавлення волі відповідно до ч. 2 ст. 114-2 КК України.

Підсумовуючи варто сказати, що в сучасних воєнних реаліях необхідно дуже серйозно ставитися до будь-якої інформації, яку ми чуємо, і особливо яку поширюємо. Інколи несвідомі дії можуть призвести до великої катастрофи, тому слід навчитися аналізувати інформацію та перевіряти її, щоб не стати злочинцем.

Література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 чер. 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Крижна В.В. Особливості відповідальності за несанкціоноване розповсюдження інформації під час війни. Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану: матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / редкол.: С.Д. Гусарєв, С.С. Чернявський, А.А. Вознюк та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 113-118.

3. Дубняк М.В. Конституційне право на свободу слова та кримінальна відповідальність за несанкціоноване поширення інформації. Правові засоби протидії злочинам проти основ національної безпеки в умовах військової агресії: матеріали круглого столу (Київ, 26 трав. 2022 р.). Упоряд: Бевз С.І., Бирса Н.О., Серебрякова Ю.О., Новошицька В.І. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. С. 68-72.

4. Кримінальний кодекс України: кодекс України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.

5. Хавронюк М. Поширення інформації про військову допомогу та дії військових України: кримінальна відповідальність, 2022. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/poshyrennya-informatsiyi-pro-vijskovu-dopomogu-ta-diyi-vijskovykh-ukrayiny-kryminalna-vidpovidalnist/>

УДК 343(043.2)

Дякур М.Д., к.ю.н., доцент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна

ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Війна, що наразі триває в Україні, на жаль, не викреслила з нашого життя такого явища, як домашнє насильство. Навпаки, часто вона є каталізатором для загострення ситуації, пов'язаної із вчиненням цього кримінального правопорушення.

Домашнє насильство це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [2].

Домашнє насильство під час війни – це поширене явище, яке стає ще більш небезпечним, ніж у мирний час. Низький рівень доходів, безробіття, втрата місця проживання – все це призводить до непорозумінь та негараздів у сім'ї та може переростати у насилля. Людям, які зазнали такого насильства зараз, складніше знайти вихід – вони часто обмежені у пересуванні, їм немає в кого попросити про допомогу, вони ще більше залежать від кривдників фізично й матеріально.

Статистика вказує на зменшення кількості повідомлень про вчинення домашнього насильства. Однак, це зумовлене тим, що під час війни потерпілі від домашнього насильства не бажають акцентувати увагу на цій проблемі, саме через військові дії, які відбуваються в Україні. Ще однією причиною є відсутність у потерпілих фізичної можливості звернутися по допомогу через те, що знаходяться під окупацією або в нещодавно деокупованих громадах, в яких ще не поновили роботу відповідні